

เกษตร
ยุคใหม่

รศ.ดร.พีรเดช ทองอำไพ

ปุ๋ยสั่งตัดปี 59

คำว่าปุ๋ยสั่งตัด เริ่มใช้กันมาได้หลายปีแล้ว โดยมีแนวคิดมาจากเดิม เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเคมีโดยขาดความรู้ การใช้ปุ๋ยจึงไม่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งคำแนะนำการใช้ปุ๋ยทั่วไปก็ยังเป็นแบบกว้างๆ ไม่ได้จำเพาะเจาะจง มีการใช้ปุ๋ยสูตรกลางๆ ที่มีธาตุอาหารไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียมในปริมาณที่พอๆ กัน โดยไม่ได้คำนึงถึงปริมาณธาตุอาหารเดิมที่มีอยู่ในดิน เหมือนกับการตัดเสื้อโหลแล้วแจกจ่ายให้ทุกคนใส่ ทั้งๆ ที่มีขนาดตัวไม่เท่ากัน

ดังนั้นคำว่าปุ๋ยสั่งตัด จึงคล้ายกับการตัดเสื้อให้พอดีกับผู้ใช้ นั่นก็หมายความว่าต้องมีการวัดตัวก่อน กรณีปลูกพืชต้องตรวจดินก่อนว่ามีธาตุอาหารอะไร จึงใส่ปุ๋ยให้เหมาะสม ผลที่เกิดขึ้นคือประหยัดค่าปุ๋ยลงได้มาก และหลายกรณีได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นด้วย เพราะที่ใช้ปุ๋ยได้ตรงตามความต้องการของพืช

ความจริงแล้วความรู้เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยที่เหมาะสมในดินแต่ละชนิดและพืชแต่ละอย่าง กว่าจะได้ความรู้เหล่านั้นขึ้นมา ต้องลงทุนทั้งคน เงินและเวลาเป็นอย่างมาก เพราะต้องพิจารณารูขี้นของดิน ซึ่งแบ่งเป็นชุดๆ ได้มากกว่า 200 ชุด ดิน ดังนั้นความต้องการปุ๋ยในดินแต่ละชนิดก็ไม่เท่ากันถึงแม้จะวิเคราะห์ดินแล้วได้ผลออกมาเหมือนกันก็ตาม นอกจากนั้นยังขึ้นอยู่กับชนิดของพืชที่ปลูกอีกด้วยว่ามีความต้องการธาตุอาหารอะไรอย่างไร

ตอนนี้เรามีความรู้และข้อมูลสำหรับการใช้ปุ๋ยกับข้าว ข้าวโพด และอ้อยแล้ว ซึ่งเฉพาะเรื่องอ้อย ยังทำได้เฉพาะชุดดินในภาคอีสานก่อน คาดว่าอนาคตอาจขยายผลไปยังแหล่งปลูกอ้อยในภาคอื่นๆ ได้ อย่างเรื่องคำแนะนำการใช้ปุ๋ยในข้าวโพด งานนี้ได้ทำต่อเนื่องกันมากกว่า 10 ปีแล้ว ใช้งบประมาณในการวิจัยไปมากพอสมควร แต่ความรู้ที่ได้คือวิธีการให้ปุ๋ยที่เหมาะสมสำหรับข้าวโพดแต่ละพันธุ์ในดินชุดต่างๆ สำหรับพื้นที่ปลูกข้าวโพดในแหล่งต่างๆ อย่างที่พิจิตรโลก รู้จักคำว่าปุ๋ยสั่งตัด ทำให้ต้นทุนการใช้ปุ๋ยลดลงเกือบ 30% ในขณะที่ผลผลิตเพิ่มขึ้น

ความสำเร็จนอกเหนือจากข้าวโพดก็เข้ามาสู่เรื่องของข้าว ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากกว่า เพราะว่าพื้นที่ปลูกข้าวมีกระจายอยู่ทั่วประเทศ ซึ่งมีชุดดินที่แตกต่างกันมาก และมีพันธุ์ข้าวแตกต่างกันหลายพันธุ์ ดังนั้น กว่าจะได้ข้อมูลของแต่ละพื้นที่และข้าวแต่ละพันธุ์ก็ต้องใช้เวลาและงบประมาณมาก ความรู้ด้านนี้จึงยังไม่สมบูรณ์ และยังไม่สามารถกระจายความรู้ไปใช้ทั่วประเทศได้

ตอนนี้ก็เริ่มมีการถ่ายทอดความรู้ลงพื้นที่บ้างแล้ว อาทิ ที่ศูนย์ข้าวชุมชนห้วยขมิ้น อ.หนองแค จ.สระบุรี โดยมีผู้ใหญ่ร่ม วรรณประเสริฐ ซึ่งเป็นผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งได้ใช้เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัด และเป็นผู้ที่นำเทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยแบบนี้ไปเผยแพร่ให้สมาชิกอย่างต่อเนื่องหลายปี จนกระทั่งปัจจุบันสามารถลดการใช้ปุ๋ยลงได้ 69% จากการใช้ปุ๋ยมูลค่าประมาณ 1.7 ล้านบาทในพื้นที่รวมประมาณ 4,000 ไร่ เหลือค่าปุ๋ยเพียง 5 แสนกว่าบาทเท่านั้น แต่ว่าผลผลิตข้าวกลับเพิ่มขึ้นประมาณ 10-20% และปัญหาข้าวเมสติดิบหมดไป เดิมใช้ปุ๋ยข้าวตามคำแนะนำ ซึ่งปุ๋ยที่แนะนำนั้น มักจะไม่มีโพแทสเซียม เพราะเชื่อว่าดินนาที่มีโพแทสเซียมสูงอยู่แล้ว แต่กลับใช้ปุ๋ยไนโตรเจนมากเกินไป ผลก็คือเมื่อดินขาดโพแทสเซียม ปัญหาข้าวเมสติดิบก็ตามมา และเมื่อใช้ปุ๋ยไนโตรเจนมากเกินไปเท่ากับเป็นการสูญเสียธาตุอาหารไปอย่างง่าย และโรคแมลงต่างๆ ชอบที่จะเข้าทำลาย แต่พอมีการวิเคราะห์ดินก่อนแล้วให้ปุ๋ยตามความต้องการ ปรากฏว่าต้นข้าวแข็งแรง โรคและแมลงเข้าทำลายน้อยลง ทำให้ประหยัดค่าปุ๋ยศัตรูพืชถึงไร่ละราว 300 บาท

ดังนั้นเทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัด จึงเป็นเทคโนโลยีที่สามารถช่วยลดต้นทุนลงได้อย่างมีประสิทธิภาพทางหนึ่งครับ